

POD POKROVITELJSTVOM

Food and Agriculture
Organization of the
United Nations

European Bank
for Reconstruction and Development

U okviru zajedničkog projekta " Smernice za rad silosa u uslovima pandemije COVID 19 "

NOVEMBAR 2021.

Za više informacija u vezi sa sadržajem Mesečnog Izveštaja ili o Udruženju Žita Srbije, aktivnostima i ciljevima uderuženja, molimo kontaktirajte Sunčicu Savović na sunchica.zitasrbije@gmail.com

Udruženje Žita Srbije je strukovno, neprofitno udruženje proizvođača, izvoznika žitarica i uljarica i proizvoda, kompanija koje se bave skladištenjem, kontrolom kvaliteta, zaštitom, transportom i logistikom, kao i udruženja proizvođača, posvećenih unapređenju proizvodnje žitarica, uljarica i njihovih proizvoda u Srbiji i izvoza iz Srbije.

Sedište Udruženja je u Beogradu, a kompanije članice se nalaze širom zemlje.

SADRŽAJ :

I	SAOPŠTENJE O SARADNJI SA UN FAO i EBRD	3
II	REČ UREDNIKA	4
III	BILANSI ŽITARICA i ULJARICA u SVETU	5
IV	BILANSI ŽITARICA i ULJARICA u SRBIJI	12
V	PREGLED CENA POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA NA DAN OKTOBAR 2020/2021	18
VI	STANJE USEVA	20
VII	PROGNOZE USDA i IGC	24

I SAOPŠTENJE O SARADNJI SA UN FAO I EBRD

Food and Agriculture Organization
of the United Nations

Organizacija za hranu i poljoprivredu Ujedinjenih nacija (UN FAO) u saradnji sa Evropskom bankom za obnovu i razvoj (EBRD) i Udruženje za unapređenje proizvodnje i izvoza žitarica i uljarica "Žita Srbije" potpisali su u februaru mesecu 2021. godine nastavak Sporazuma o saradnji u okviru zajedničkog projekta pod nazivom "Smernice za rad silosa u uslovima pandemije COVID-19". Projekat se temelji na uspešnoj saradnji FAO-a, EBRD-a i Udruženja Žita Srbije počev od 2017. godine i u okviru nastavka saradnje na ovom projektu 23. juna ove godine je održana radionica u svrhu informisanja i edukacije žitarskog sektora na temu uticaja pandemije COVID-19 i njenih posledica na žitarski sektor o čemu možete pročitati više na strani 23 junskog izdanja Mesečnog Izveštaja Žita Srbije ili na sledećem linku: [Radionica](#). U okviru zajedničke saradnje UN FAO i EBRD finansira e-izdanje Mesečni Izveštaj Žita Srbije koje je pred Vama i koje ste svakog meseca mogli da dobijate na svoju e-mail adresu jednokratnom prijavom na početnoj strani web prezentacije Udruženja www.zitasrbije.rs. Arhiva svih prethodnih izdanja dostupna je na: [Mesečni Izveštaji Žita Srbije](#)

U julu mesecu 2020. godine u okviru ovog projekta je realizovana izrada, promocija i distribucija Smernica za rad silosa u uslovima pandemije COVID-19 uz njihovo prezentovanje, izrada prpratnog video materijala, kao i održavanje obuke u najboljim uslovima koje je situacija sa globalnom pandemijom dozvolila nakon žetve pšenice i kukuruza 2020. godine. Distribucija smernica u elektronskom i štampanom obliku organizovana je i sprovedena u periodu jul-oktobar 2020. U elektronskom obliku dokument [Smernice za rad silosa u uslovima pandemije COVID-19](#) mogu se preuzeti sa sajta Udruženja, gde je moguće pronaći i prpratni koristan video materijal.

Saradnja sa UN FAO značajna je ne samo za članice Udruženja, već za ceo naš žitarski sektor - od proizvodnje, skladištenja, logistike do izvoza. UN FAO je pružio značajnu podršku i pomoć u otvaranju novih tržišta za naše žitarice, posebno najvećih kao što su Egipat i Kina. Angažovanje UN FAO u Srbiji veoma je značajno imajući u vidu da svet sve više traži kvalitetne proizvode, da je konkurencija u proizvodnji žitarica i uljarica u svetu sve veća i da put do krajnjeg potrošača mogu pronaći samo kvalitetni proizvodi za šta u Srbiji postoje svi preduslovi.

II REČ UREDNIKA

Poštovani prijatelji,

Pandemija COVID-19 i dalje nakon godinu i po dana svakodnevno menja tržišta i naše radne uslove, ali ono što se ne menja je podrška UN FAO i EBRD unapređenju proizvodnje i izvoza žitarica i uljarica u Srbiji između ostalog i kroz višegodišnju saradnju sa Udruženjem Žita Srbije čija je posvećenost unapređenju uslova za rad u žitarskom sektoru takođe konstantna.

Na samom završetku ovog projekta koristim priliku da se ispred Udruženja Žita Srbije prvo zahvalim koordinatorskom projekata za UN FAO i EBRD u Srbiji – Milošu Milovanoviću i našem nadležnom oficiru u sedištu UN FAO u Rimu, Dmitriju Prihodku na neizmernoj podršci tokom višegodišnje saradnje, kao i timu zaposlenih u UN FAO i u Udruženju Žita Srbije koji su svi zajedno posvećenim radom u obezbeđivanju pravovremenih informacija i usluga doprineli uspehu projekta "Smernice za rad silosa u uslovima pandemije COVID-19".

Cene đubriva su u porastu u odnosu na prethodnu godinu, dodatno povećavajući pritisak na cene poljoprivrednih roba i hrane. Rast cena svih vrsta hemijskih đubriva bio je drastičan i na svetskom tržištu, kao i kod nas. Isto tako, cena prirodnog gasa, što je ključni input za energetski intenzivnu proizvodnju đubriva, porasla je za 180 posto.

Zašto cene rastu?

Jača potražnja i veći ulazni troškovi su glavni pokretači nedavnog skoka cena đubriva. U očekivanju većeg prihoda, porast poljoprivrede cena poljoprivrednih roba ranije ove godine ohrabrio je poljoprivrednike da povećaju upotrebu đubriva. Ovo je donelo dodatni pritisak na tržište đubriva već pogođeno nedavnim poremećajima u snabdevanju što je cene đubriva dodatno poguralo na gore. Rastuće cene na svetskom tržištu energenata povećale su cenu proizvodnje đubriva do tačke gde su mnoge fabrike odlučile da prekinu proizvodnju ili bile prisiljene da se zatvore. Cene sumpora su takođe naglo porasle. Nedavne vremenske prilike su dodatno uticale na rast cena energije i doprinele poremećajima u redovnom snabdevanju đubrivom. U SAD uragan Ida zatvorio je fabrike đubriva u Luizijani (SAD), i prethodno izuzetno toplo leto širom sveta povećalo je potražnju za klimatizacijom i time energijom. Nove prepreke u formi dodatnih inspekcijskih zahteva za izvoz đubriva koje je nedavno uvela Kina - ključni dobavljač uree, sulfata i fosfata, uticale su na dodatni rast cena, kao i druge trgovinske mere: Komisija za međunarodnu trgovinu Sjedinjenih Država da uvede povratne carine na uvoz fosfata iz Maroka i Rusije kao i ekonomske sankcije koje je uvela Evropska unija, SAD i druge zemlje.

Ovakav trend rasta cena đubriva, zbog konstantnog rasta troškova ulaganja i proizvodnje, i prekidi u snabdevanju izazivaju brige oko snabdevanja hranom u svetu u godini koja dolazi. Od proizvođača kukuruza u Brazil do proizvođača pšenice u Francuskoj, postoji zabrinutost da zalihe đubriva u svetu neće biti dovoljne za sledeću setvu. Ako farmeri smanje primenu đubriva zbog visoke cene i nestašica, buduće žetve mogu biti manje, što bi moglo povećati cene poljoprivrednih roba u trenutku kada su cene hrane na svetskom tržištu već dostigle najviši nivo u poslednjih 10 godina.

Teško je predvideti dalje izgleda za cene đubriva, iako postoje znaci da bi mogle ostati na visokom nivou u narednih šest meseci, jer cene prirodnog gasa i drugih cena energije pokazuju malo znakova popuštanja, proizvodnja tečnog prirodnog gasa je u padu kod glavnih proizvođača, potražnja za energentima je i porastu tako da će cene đubriva u skorijem vremenskom periodu vršiti pritisak na cene hrane.

Srdačan pozdrav,
Sunčica Savović

***„Nemojte sedeti i čekati mogućnosti da se pojave,
ustanite i napravite ih sami.“***

C.J. Voker (1867-1919) prva milionerka afroameričkog porekla
https://en.wikipedia.org/wiki/Madam_C._J._Walker

III SVETSKI BILANSI ŽITARICA I ULJARICA

PROIZVODNJA, POTROŠNJA I ZALIHE KUKURUZA U SVETU (hilj. t)

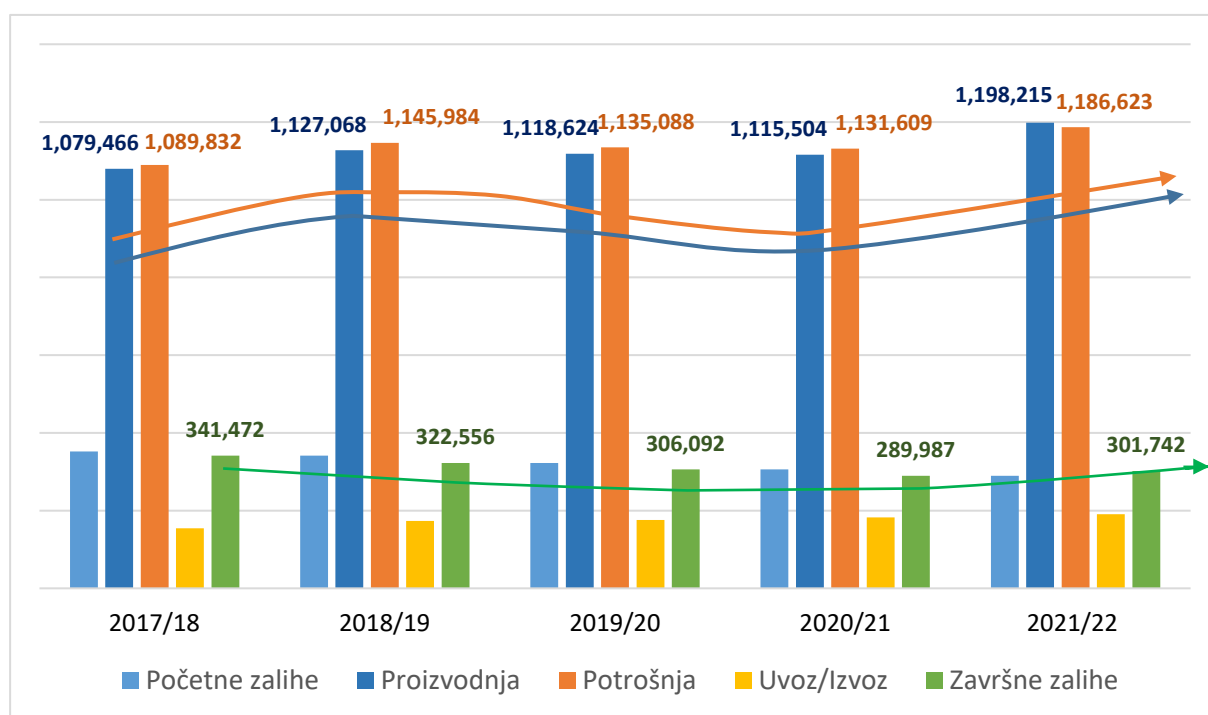
Ekonomska godina	Početne zalihe	Proizvodnja	Potrošnja	Uvoz/Izvoz	Završne zalihe
2017/18	351,838	1,079,466	1,089,832	154,370	341,472
2018/19	341,472	1,127,068	1,145,984	173,539	322,556
2019/20	322,556	1,118,624	1,135,088	175,777	306,092
2020/21	306,092	1,115,504	1,131,609	182,776	289,987
2021/22	289,987	1,198,215	1,186,623	190,901	301,742

izvor: USDA

U posmatranom periodu od 2017/18 do 2021/22 godine, četiri godine uzastopno, potrošnja je bila veća od proizvodnje što je dovelo do smanjenja zaliha sa 341,472,000 tona na 289,987,000 tona. Smanjenje zaliha za 17,75% dodatno je uticalo na nestabilnost tržišta.

Ako zalihe poredimo sa potrošnjom vidi se da su zalihe 2017/18 pokrivale 114 dana svetske potrošnje, a da zalihe 2020/21 pokrivaju 94 dana svetske potrošnje kukuruza.

U 2021/22 godini očekuje se rod kukuruza od 1,198 miliona tona, potrošnja na nivou od 1,186 miliona tona i zalihe od od 301,7 miliona tona. Pod uslovom da se prognoze ostvare, biće prekinuta četvorogodišnja veća potrošnja od proizvodnje, čime bi prestalo smanjenje zaliha, ali bi one i dalje pokrivale samo 93 dana ukupne svetske potrošnje.

PROIZVODNJA, POTROŠNJA I ZALIHE PŠENICE U SVETU (mil. t)

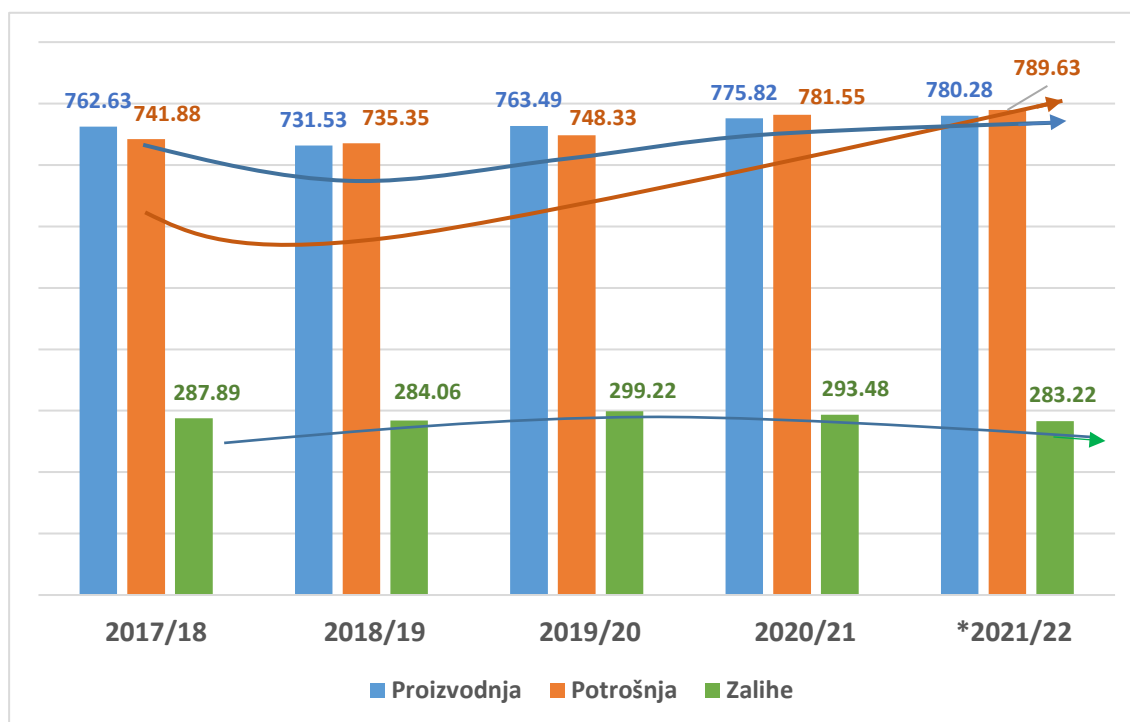
Ekonomska godina	Proizvodnja	Izvoz	Potrošnja	Zalihe
2017/18	762.63	186.96	741.88	287.89
2018/19	731.53	177.98	735.35	284.06
2019/20	763.49	194.88	748.33	299.22
2020/21	775.82	199.10	781.55	293.48
*2021/22	780.28	199.74	789.63	283.22

Izvor:USDA

U posmatраниh pet godina proizvodnja pšenice je četiri godine dostizala rekordnu proizvodnju. Sa druge strane, rast standarda stanovništva i promena navika u ishrani doveli su i do rasta potrošnje. Potrošnja je u posmatраниh pet godina povećana za 6%, a proizvodnja za 1,86%, što je dovelo do pada zaliha.

Na početku posmatranog perioda završne zalihe pokrivala su 138 dana ukupne svetske potrošnje, a prema očekivanoj prognozi 2021/22 godine, zalihe bi pokrivala 128 dana ukupne potrošnje.

Svetska proizvodnja/potrošnja/zalihe pšenice 2017/18 – 2021/22* (mil.t)

Izvor:USDA

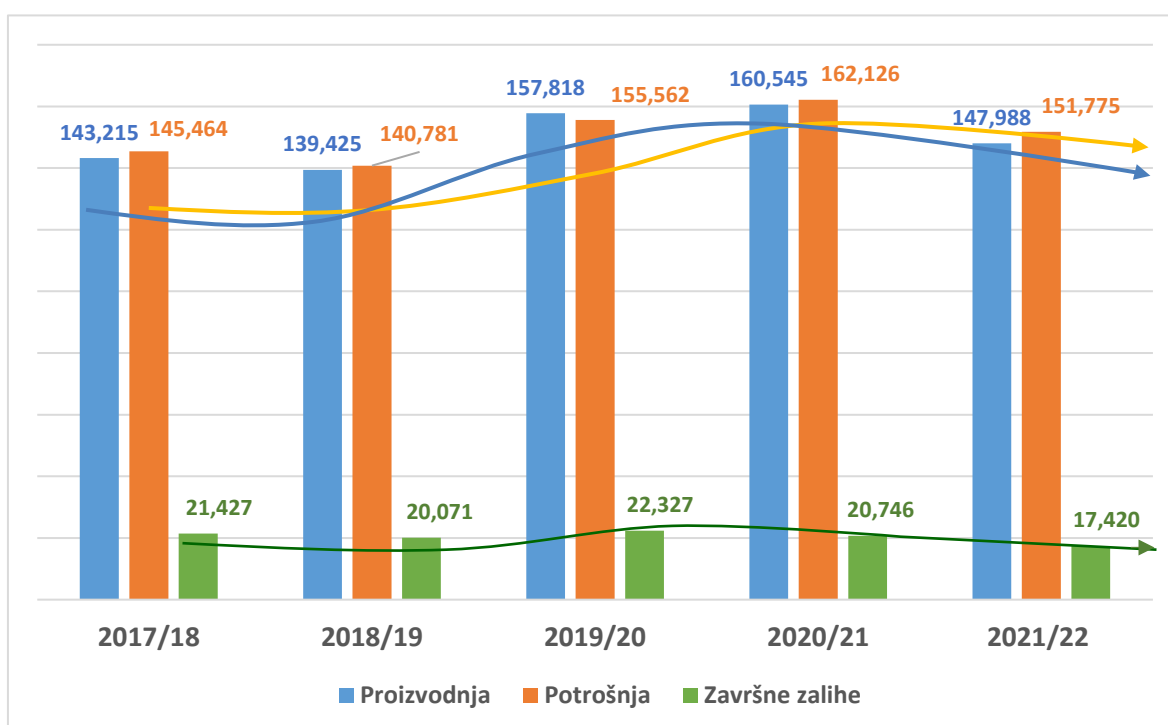
PROIZVODNJA, POTROŠNJA I ZALIHE JEČMA U SVETU (hilj. t)

Ekonomska godina	Počete zalihe	Proizvodnja	Potrošnja	Završne zalihe
2017/18	233,676	143,215	145,464	21,427
2018/19	21,427	139,425	140,781	20,071
2019/20	20,071	157,818	155,562	22,327
2020/21	22,327	160,545	162,126	20,746
2021/22	20,746	147,988	151,775	17,420

Izvor: USDA

U poslednje tri godine zasejane površine pod ječmom bile su u padu sa 52,36 miliona hektara 2019/20 na 50,03 miliona hektara 2021/22 godine. Smanjenje zasejanih površina za 2,33 miliona hektara ili pad zasejanih površina za 4,45% nije nadoknađen povećanjem prinosa. Proizvodnja ječma u svetu 2021/22 manja je u odnosu na 2019/20 za 9,83 miliona tona ili 6,33%. Pad proizvodnje nije samo posledica smanjenih površina već i nepovoljnih vremenskih prilika, posebno kod velikih proizvođača kao što su Kanada, Rusija i Turska.

Svetska proizvodnja/potrošnja/zalihe ječma 2017/18 – 2021/22* (mil.t)

Izvor: USDA

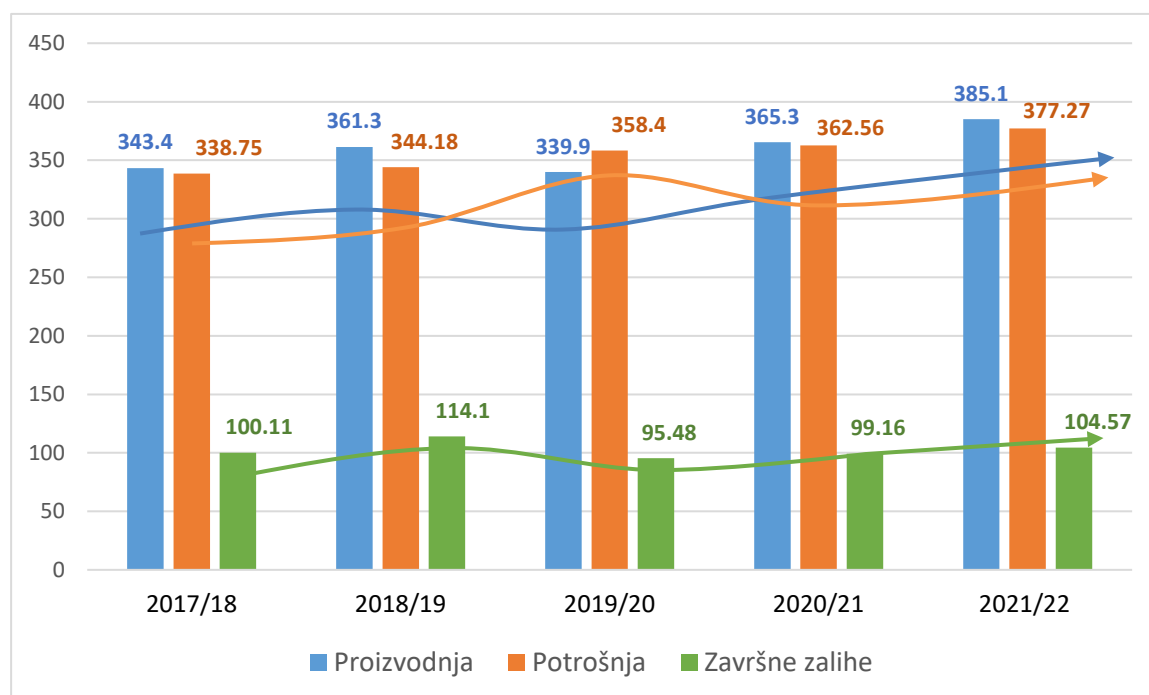
PROIZVODNJA, POTROŠNJA I ZALIHE SOJE U SVETU (mil. t)

Ekonomska godina	Početne zalihe	Proizvodnja	Uvoz	Izvoz	Potrošnja	Završne zalihe
2010/11	62,60	264,73	89,75	91,58	252,51	72,99
2011/12	72,99	240,83	94,66	91,77	259,26	57,45
2012/13	57,45	268,96	97,20	100,38	264,15	58,07
2013/14	58,07	282,70	113,31	112,78	277,89	63,41
2014/15	63,41	321,19	124,41	126,43	303,88	78,71
2015/16	78,71	315,42	133,95	132,78	316,67	78,63
2016/17	78,65	350,10	144,82	147,57	331,13	94,87
2017/18	94,87	343,40	153,82	153,24	338,75	100,11
2018/19	100,11	361,32	145,79	148,94	344,18	114,10
2019/20	114,10	339,89	164,97	165,06	358,40	95,48
2020/21	95,48	365,26	165,85	164,87	362,56	99,16
2021/22	99,16	385,14	170,62	173,08	377,27	104,57

Izvor: USDA

U proteklih četrnaest godina u svetu su povećane površine pod sojom, rasla je proizvodnja i potrošnja, a završne zalihe su iz godine u godinu rasle sve do 2019/20 kada su zbog manjeg roda, prouzrokovanog sušom, pale za 19,50% u odnosu na prethodnu godinu. U posmatranom periodu zasejane površine povećane su za 36,57%, proizvodnja je porasla za 81,47%, potrošnja za 70,39%, a zalihe su uvećane za 130,63%. Brži rast proizvodnje od potrošnje i rast zaliha treba da omoguće stabilne tržišne uslove, što se nije dogodilo u prethodne dve godine. Razloge, između ostalog, možda treba tražiti u povećanju uvoza za 119,11% i izvoza za 225,62%.

Svetska proizvodnja/potrošnja/zalihe soje 2017/18 – 2021/22* (mil.t)

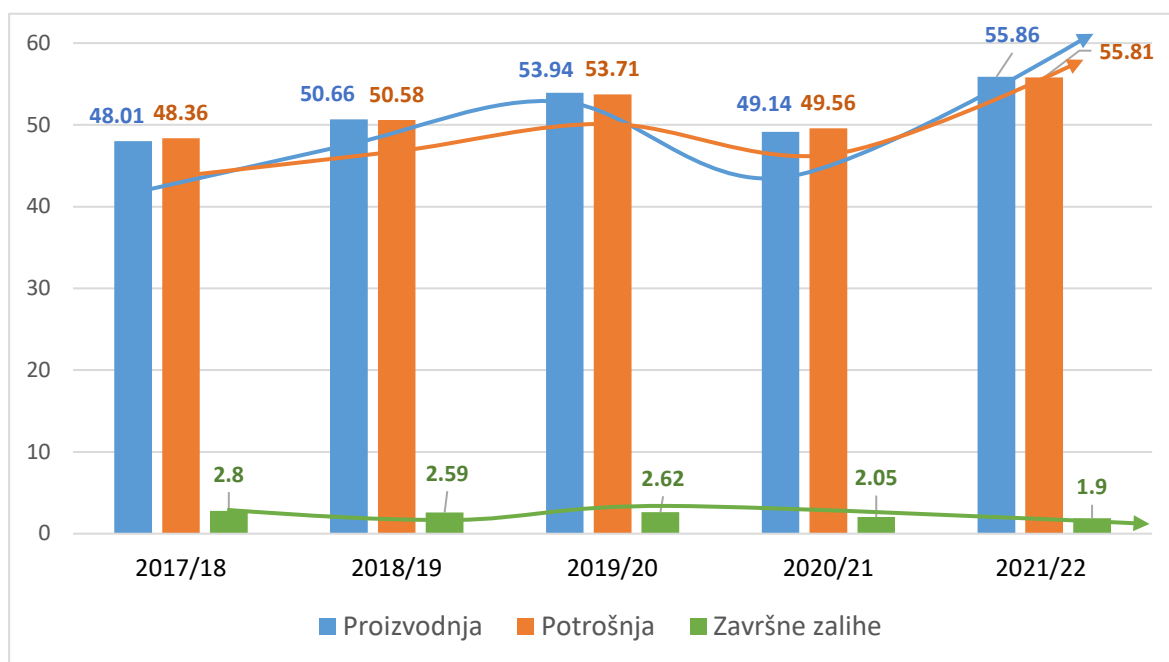
PROIZVODNJA, POTROŠNJA I ZALIHE SUNCOKRETA U SVETU (mil. t)

Ekonomska godina	Početne zalihe	Proizvodnja	Uvoz	Izvoz	Potrošnja	Završne zalihe
2010/11	2,60	32,78	1,63	1,78	32,96	2,26
2011/12	2,26	38,73	1,73	1,93	38,26	2,54
2012/13	2,54	34,97	1,39	1,47	34,64	2,79
2013/14	2,79	41,57	1,70	2,01	40,74	3,30
2014/15	3,30	39,28	1,62	1,68	39,57	2,97
2015/16	2,97	40,75	2,07	2,13	40,84	2,82
2016/17	2,82	48,39	2,46	2,68	47,56	3,43
2017/18	3,43	48,01	2,47	2,75	48,36	2,80
2018/19	2,80	50,66	2,94	3,23	50,58	2,59
2019/20	2,59	53,94	3,44	3,64	53,71	2,62
2020/21	2,62	49,14	2,83	2,99	49,54	2,05
2021/22	2,05	55,86	3,49	3,69	55,81	1,90

Izvor:USDA

U periodu od 2008/09 do 2021/22 površine zasejane suncokretom povećane su za 17.82% sa 23.9 mil. hektara na 28.16 mil. ha. Proizvodnja je porasla za 68.61% iz čega se vidi da je rast proizvodnje posledica pre svega povećanja prosečnih prinosa, a zatim i povećanja setvenih površina. Potrošnja je rasla brže od proizvodnje – u istom periodu potrošnja je porasla za 70.31% što je uticalo na smanjenje zaliha sa 3.85 mil. tona 2008/09 na 2.05 mil. tona u ekonomskoj 2020/21.

Svetska proizvodnja/potrošnja/zalihe suncokreta 2017/18 – 2021/22* (mil.t)

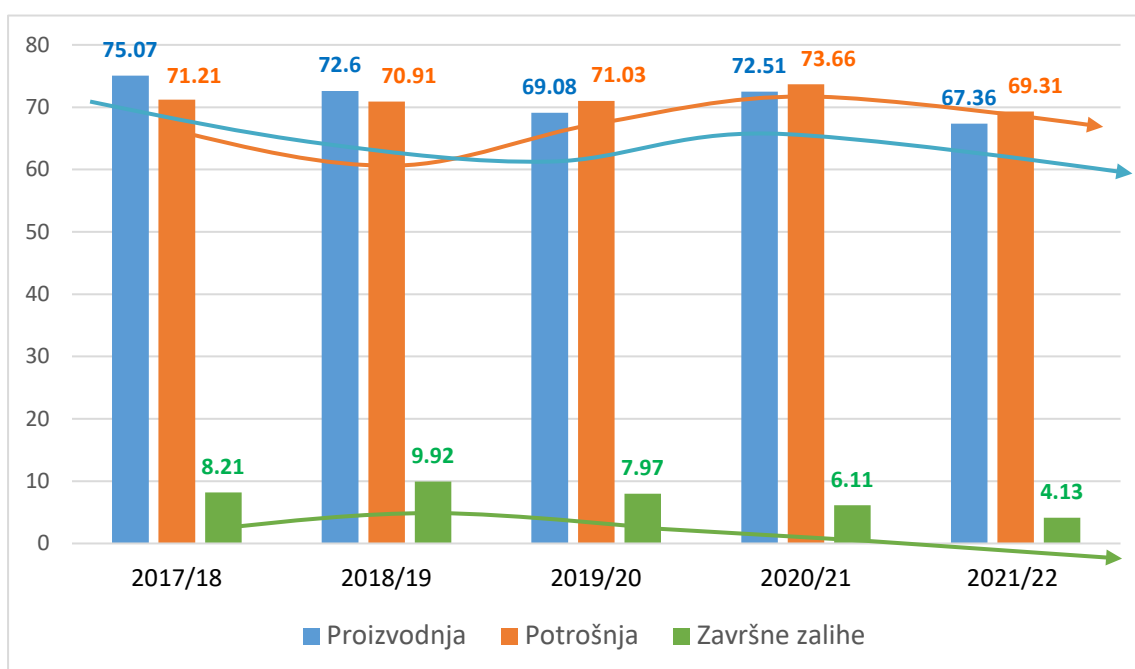
PROIZVODNJA, POTROŠNJA I ZALIHE ULJANE REPICE U SVETU (mil. t)

Ekonomska godina	Početne zalihe	Proizvodnja	Uvoz	Izvoz	Potrošnja	Završne zalihe
2008/09	4,53	58,17	12,15	12,20	54,99	7,66
2009/10	7,66	60,79	10,81	10,90	59,66	8,70
2010/11	8,70	60,52	10,18	10,93	59,79	8,68
2011/12	8,68	61,23	13,24	12,99	63,34	6,83
2012/13	6,83	63,31	12,83	12,57	64,89	5,50
2013/14	5,50	70,62	15,55	15,10	68,81	7,76
2014/15	7,76	70,42	14,32	15,11	70,10	7,29
2015/16	7,29	68,74	14,11	14,38	69,50	6,25
2016/17	6,31	69,43	15,79	16,13	70,24	5,16
2017/18	5,16	75,07	15,72	16,53	71,21	8,21
2018/19	8,21	72,60	14,64	14,62	70,91	9,92
2019/20	9,92	69,08	15,92	15,91	71,03	7,97
2020/21	7,97	72,51	16,43	17,15	73,66	6,11
2021/22	6,11	67,36	14,19	14,21	69,31	4,13

Izvor: USDA

Kao i kod ostalih uljarica i kod uljane repice u proteklih četrnaest godina povećane su setvene površine, proizvodnja i potrošnja, a završne zalihe su od 2018/19 godine u konstantnom padu, i očekivane završne zalihe na kraju 2021/22 godine biće na najnižem nivou u poslednjih četrnaest godina.

Svetska proizvodnja/potrošnja/zalihe uljane repice 2017/18 – 2021/22* (mil.t)

IV BILANSI ŽITARICA I ULJARICA U SRBIJI

BILANS KUKURUZA u hiljadama tona

	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22 *
Proizvodnja								
Zasejane površine/ha	1.100	1.050	1.020	970	900	950	1.000	1.020
Prinos t/ha	7,0	5,4	7,7	4,2	8,2	7,9	8,1	5,9
Proizvodnja	7.705	5.685	7.854	4.074	7.380	7.505	8.100	6.018
Snabdevanje								
Početne zalihe	486	775	393	1.189	84	243	13	338
Domaća proizvodnja	7.705	5.685	7.854	4.074	7.380	7.505	8.100	6.018
Uvoz	2	3	3	20	8	6	8	8
Ukupno raspoložive količine	8.193	6.463	8.250	5.283	7.472	7.754	8.121	6.364
Potrošnja								
Semenska potrošnja	21	21	21	21	20	21	21	21
Stočna hrana	4.100	4.200	4.250	4.060	4.167	4.420	4.420	4.420
Industrijska potrošnja	200	200	200	200	200	210	210	210
Gubitak	76	70	70	50	50	35	35	35
Ukupna domaća potrošnja	4.397	4.491	4.541	4.331	4.437	4.686	4.686	4.686
Izvoz	3.021	1.600	2.520	868	2.792	3.055	3.097	1.600
Krajnje zalihe	775	393	1.189	84	243	13	338	78

* Prognoza

	PROSEK 2014/15 do 2020/21	2020/21	2021/22	Pad u 2021/22	
				U odnosu na period 2014/15-2020/21	U odnosu na 2020/21
Proizvodnja 000 t	6,900	8,100	6,018	12,78%	25,71%
Prosečan prinos t/ha	6,92	8,10	5,90	14,74%	27,17%
Izvoz 000 t	2,345	3,100	1,600	31,77%	48,39%

U tabeli iznad je predstavljen prosečan prinos, izvoz i proizvodnja kukuruza u poslednjih sedam godina i pad pokazatelja u odnosu na sedmogodišnji prosek i u odnosu na rekordnu prošlu godinu. Znatno veći procentualni pad izvoza od proizvodnje i prinosa posledica je pretpostavke da će se u potpunosti podmiriti domaće potrebe, a samo višak iznad toga izvesti.

Na domaćem tržištu treba očekivati povremene probleme na strani ponude zbog odlaganja prodaje od strane proizvođača. Proizvođači nemaju konkurenciju na domaćem tržištu zbog visoke carinske zaštite.

Carine na uvoz kukuruza:

Opsta carinska stopa	30 %
CEFTA	0 % (Moldavija, Albanija, Makedonija, BiH, Crna Gora i UN1244)
EU	24 %
Velika Britanija	24 %
EAEU	0 % Evroazijska ekonomska unija (Rusija, Belorusija, Jermenija, Kirgistan, Kazahstan)
Ostale zemlje	30 %

BILANS PŠENICE u hiljadama tona

	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22 *
Proizvodnja								
Zasejane površine/ha	608	550	610	540	650	570	570	595
Prinos t/ha	3,8	4,7	5,1	4,3	4,9	4,5	4,7	5,7
Proizvodnja	2.310	2.585	3.111	2.322	3.185	2.565	2.679	3.391,5
Snabdevanje								
Početne zalihe	188	329	262	464	257	372	601	299
Domaća proizvodnja	2.310	2.585	3.111	2.322	3.185	2.565	2.679	3.391,5
Uvoz	8	7	7	7	2	2	2	3
Ukupno raspoložive količine	2.506	2.921	3.380	2.793	3.444	2.939	3.282	3.693,5
Potrošnja								
Semenska potrošnja	150	150	150	195	195	180	180	187
Stočna hrana	80	200	300	140	550	350	650	250
Potrošnja za ljudsku ishranu	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200
Gubitak	25	25	25	25	25	25	25	30
Ukupna domaća potrošnja	1.455	1.575	1.675	1.560	1.974	1.755	2.055	1.667
Izvoz	722	1.084	1.241	976	1.098	583	928	1.800
Krajnje zalihe	329	262	464	257	372	601	299	226,5

* Prognoza

Rod pšenice od 3,391,500 tona i rekordan prosečan prinos od 5,7 t/ha predstavljaju prijatno iznenađenje za sve, posebno imajući u vidu vremenske uslove koji su pratili pšenicu od sejanja do žetve. Dobar rod uz cenu koja je, od žetve pa nadalje imala stalno uzlazni trend, neminovno će dovesti do povećanja setvenih površina u narednoj setvi. Izvoz pšenice u periodu jul-

oktobar odvija se prema očekivanoj dinamici. U navedenom periodu izvezeno je 501,330 tona pšenice i 45,982 tona brašna, što preračunato na zrno daje ukupan izvoz od 562,486 tona. Ukoliko izvoz bude nastavljen istim tempom na kraju 2021/22 godine je realno očekivati izvoz od 1,8 miliona tona.

Carine na uvoz pšenice:

Opsta carinska stopa	30 %
CEFTA	0 %
EU	18 % kvota od 300 t bez carine 0%
Velika Britanija	18 % kvota 24 t bez carine 0%
EAEU	0 %
Ostale zemlje	30 %

BILANS JEČMA u tonama

	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22 *
Proizvodnja								
Zasejane površine/ha	90.642	90.803	91.886	91.800	91.660	94.000	110.000	105.000
Prinos t/ha	4,0	4,3	4,3	4,4	4,5	4,4	4,5	5,2
Proizvodnja	362.568	390.453	395.109	403.920	412.470	413.600	495.000	546.000
Snabdevanje								
Početne zalihe	2.599	6.292	5.187	26.700	25.545	22.380	22.394	1.028
Domaća	362.568	390.453	395.109	403.920	412.470	413.600	495.000	546.000
Uvoz	2.343	4.214	3.500	1.543	4.109	2.121	1.317	1.000
Ukupno raspoložive	367.510	401.031	403.796	432.163	442.124	438.101	518.711	548.028
Potrošnja								
Stočna hrana							250.000	250.000
Pivarska							150.000	150.000
Industrijska							15.000	18.000
Ukupna domaća	340.000	340.000	350.000	350.000	352.000	365.000	415.000	418.000
Izvoz	21.218	55.852	27.016	56.618	67.744	50.707	102.089	110.000
Krajnje zalihe	6.292	5.187	26.700	25.545	22.380	22.394	1.028	20.028

* Prognoza

Srbija je u poslednjih sedam godina postala neto izvoznik ječma. Do boljih rezultata u proizvodnji došlo se povećavanjem prinosa koji su rasli iz godine u godinu. U 2020/21 godini izvezeno je 102,089 tona ječma čime je postavljen novi rekord u izvozu. Izvoz u prethodnoj 2018/19 godini iznosio je 67,744 tona.

Carine na uvoz ječma:

Opsta carinska stopa	20 %
EU	0 %
CEFTA	0 %
EAEU	0 %
Velika Britanija	0 %
Ostale zemlje	20 %

BILANS SOJE u hiljadama tona

	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22 *
Proizvodnja								
Zasejane	177	220	186	230	220	230	240	240
Prinos t/ha	3,0	2,3	3,5	1,8	3,5	3,0	3,05	2,0
Proizvodnja	531	506	650	414	770	690	732	480
Snabdevanje								
Početne zalihe	1	21	66	40	104	240	190	250
Domaća	531	506	650	414	770	690	732	480
Uvoz	30	92	13	167	6	0	2	30
Ukupno raspoložive	562	619	729	621	880	930	924	760
Potrošnja								
Industrijska	343	430	430	430	450	450	450	450
Druge svrhe	41	40	40	40	40	40	51	51
Semenska	16	18	18	18	18	18	19	19
Gubitak	5	4	4	4	4	4	4	4
Ukupna domaća	405	494	492	492	512	512	524	524
Izvoz	136	61	197	25	128	228	150	139
Krajnje zalihe	21	66	40	104	240	190	250	97

* Prognoza

Ovogodišnji rod soje manji je za 34,57 % od prošlogodišnjeg i iznosi 480,000 tona. Početne zalihe soje su 250,000 tona i Srbija raspolaže sa ukupnim količinama od 730,000 tona soje. Imajući u vidu da proizvođači soje odlažu prodaju čekajući bolju cenu sasvim je sigurno da će tokom 2021/22 biti uvoza soje.

Carine na uvoz soje:

Opsta carinska stopa	5 %
EU	0 %
CEFTA	0 %
EAEU	0 %
Velika Britanija	0 %
Ostale zemlje	5 %

Pored sigurnog uvoza ostaje veliko pitanje da li će se proizvođači opredeliti za skladištenje ili će se pojaviti na tržištu. U slučaju da se odluče za prodaju mogao bi se očekivati izvoz do 139,000 tona.

BILANS SUNCOKRETA u hiljadama tona

	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22 *
Proizvodnja								
Zasejane površine/ha	175	179	210	231	245	220	218	215
Prinos t/ha	3,2	2,7	3,1	2,65	3,1	3,22	3,0	3,0
Proizvodnja	560	483	651	612	759,5	708	654	645
Snabdevanje								
Početne zalihe	0	0	0	0	0	0	0	0
Domaća proizvodnja	560	483	651	612	759,5	708	654	645
Uvoz	18	26	8	86	5	30	19	30
Ukupno raspoložive količine	578	509	659	698	764,5	738	673	675
Potrošnja								
Industrijska prerada	511	407	488	584	600	605	540	550
Druge svrhe	10	10	10	10	10	10	8	8
Gubitak	2	2	2	1	2	1	1	1
Ukupna domaća potrošnja	523	419	500	595	612,5	616	549	559
Izvoz	55	90	159	103	152	122	124	116
Krajnje zalihe	0	0	0	0	0	0	0	0

* Prognoza

Ovogodišnja suša najmanje negativnih posledica, kada su u pitanju prolećne kulture, ostavila je na suncokretu. Prosečan prinos je isti kao prošle godine. Uljare su otkupile nešto veće količine u odnosu na prethodnu godinu zbog čega će domaća prerada biti veća, a izvoz nešto manji. Zbog visokih cena suncokreta na međunarodnom tržištu ne očekuje se uvoz značajnih količina.

Carine na uvoz suncokreta:

Opšta carinska stopa	20 %
EU	0 %
CEFTA	0 %
EAEU	0 %
Velika Britanija	0 %
Ostale zemlje	20 %

BILANS ULJANE REPICE u tonama

	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/2022 *
Proizvodnja							
Zasejane površine/ha	13.000	16.911	34.000	46.000	28.000	26.000	27.100
Prinos t/ha	4,0	4,3	3,3	3,7	3,0	3,4	3,65
Proizvodnja	52.000	72.717	112.200	170.200	84.000	88.400	98.915
Snabdevanje							
Početne zalihe	/	/	/	/	/	/	/
Domaća proizvodnja	52.000	72.717	112.200	170.200	84.000	88.400	98.915
Uvoz	1.300	6	1.179	383	228	129	185
Ukupno raspoložive količine	53.300	72.723	113.379	170.583	84.228	88.529	99.100
Potrošnja							
Industrijska prerada	19.355	30.500	32.865	32.000	30.770	21.400	27.500
Druge svrhe	/	/	3.015	2.547	2.500	2.129	2.500
Ukupna domaća potrošnja	19.355	30.500	35.880	34.547	33.270	23.529	30.000
Izvoz	26.385	42.223	77.499	136.036	50.958	65.000	69.100
Krajnje zalihe	/	/	/	/	/	/	/

* Prognoza

Tržište uljane repice aktivno je samo par meseci po završetku žetve. U tom periodu bude prodana celokupna proizvodnja i izvezene najveće količine. Prerada uljane repice nešto je manja od 30,000 tona, a uvoz je simboličan.

Carine na uvoz uljane repice:

Opsta carinska stopa	10 %
EU	0 %
CEFTA	0 %
EAEU	0 %
Velika Britanija	0 %
Ostale zemlje	10 %

V PREGLED CENA POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA NA DAN
Cene odabranih roba na dan 2020/21. na unutrašnjem tržištu Srbije

 SRB	Na dan	Cena RSD/kg	Nedelju dana ranije	Mesec dana ranije	Godinu dana ranije	PROMENA nedeljna	PROMENA na godišnjem nivou
Pšenica	22.10.2021.	30,00	30,00	25,60	25,50	0%	+17,65%
Kukuruz	22.10.2021.	27,60	27,50	25,00	19,60	+3,36%	+40,82%
Soja	22.10.2021.	80,00	80,00	75,00	46,00	0%	+73,91%
Sojina sačma	22.10.2021.	84,00	84,00	75,50	49,00	0%	+71,43%
Suncokret.sačma	22.10.2021.	33,50	33,50	34,50	27,20	-0%	+23,16%
NPK	22.10.2021.	76,20	70,50	52,80	31,50	+8,08%	+141,90%
AN	22.10.2021.	76,00	74,00	46,60	24,00	+2,70%	+216,66%
UREA	22.10.2021.	103,40	105,00	62,80	30,60	-1,52%	+237,91%

Trend rasta cena na mesečnom nivou nastavljen je i u periodu od 22.09 do 22.10. 2021. godine sa izuzetkom cene suncokretove sačme koja je bila u padu. Pod pritiskom rasta cena na međunarodnom tržištu cene mineralnih đubriva nastavile su vrtoglavo da rastu i na domaćem tržištu. Najviše je porasla cena URE za +64.65%, a zatim cena AN +63.09% i NPK +44.32%. Ovakav rast cena verovatno će dovesti do smanjene upotrebe mineralnih đubriva, što će se neminovno odraziti na buduće prinose. Pored toga moguća je i izmena setvene strukture u korist suncokreta, soje i pšenice, a na štetu kukuruza.

Cena kukuruza na mesečnom nivou porasla je za 10.40%, soje 6.66%, a cena pšenice bila je u plusu za 17,19% pod pritiskom dobre izvozne i domaće tražnje.

Srednji kurs dinara na dan

 SRB	Na dan	Kurs	Nedelju dana ranije	Mesec dana ranije	Godinu dana ranije	Promena na nedeljnom nivou	Promena na godišnjem nivou
EUR	22.10.2021.	117,5849	117,5629	117,5754	117,5830	-0,02	0
US \$	22.10.2021.	101,1222	101,2600	100,2690	99,2424	-0,14	-1,89

Izvor: NBS

Na mesečnom nivou dinar je oslabio u odnosu na evro - 0,01%, a u odnosu na US\$ -0.85%.

Cene pšenice u US \$ i EUR/t na domaćem tržištu

 SRB	Na dan	Cena	Nedelju dana ranije	Mesec dana ranije	Godinu dana ranije	PROMENA na nedeljnom nivou	PROMENA na godišnjem nivou
€/t	22.10.2021.	255,13	255,18	217,73	216,87	0	+17,64
\$/t	22.10.2021.	296,67	296,27	255,31	256,94	+0,13	+15,46

Mesečne promene cene pšenice izražene u valuti pratile su promene kursa dinara. Cena pšenice bila je u evrima u plusu +17.18%, a u US\$ +16.20%.

Cene kukuruza u US \$ i EUR/t na domaćem tržištu

 SRB	Na dan	Cena	Nedelju dana ranije	Mesec dana ranije	Godinu dana ranije	PROMENA na nedeljnom nivou	PROMENA na godišnjem nivou
€/t	22.10.2021.	234,72	233,92	212,63	166,69	+0,34	+40,81
\$/t	22.10.2021.	272,94	271,58	249,33	197,49	+0,50	+38,20

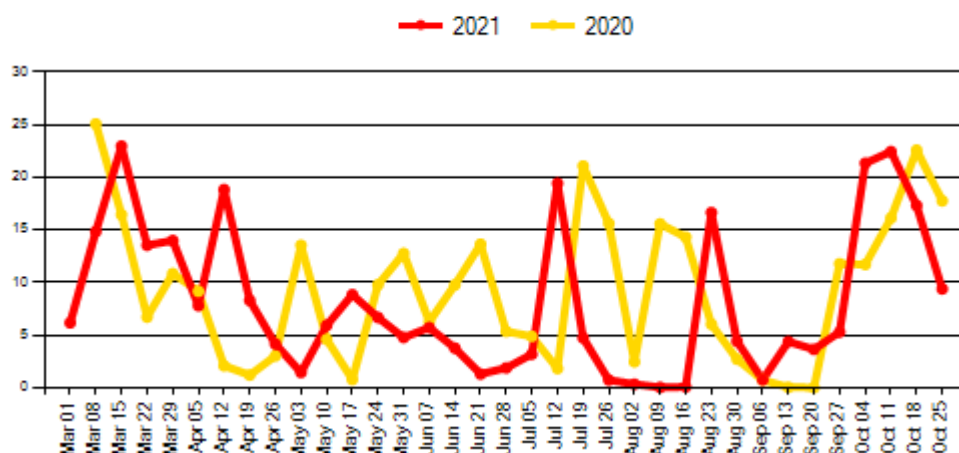
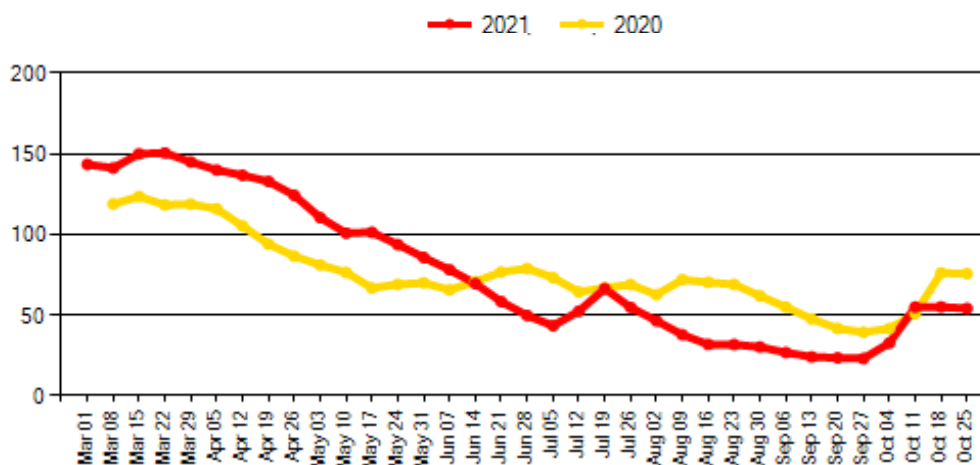
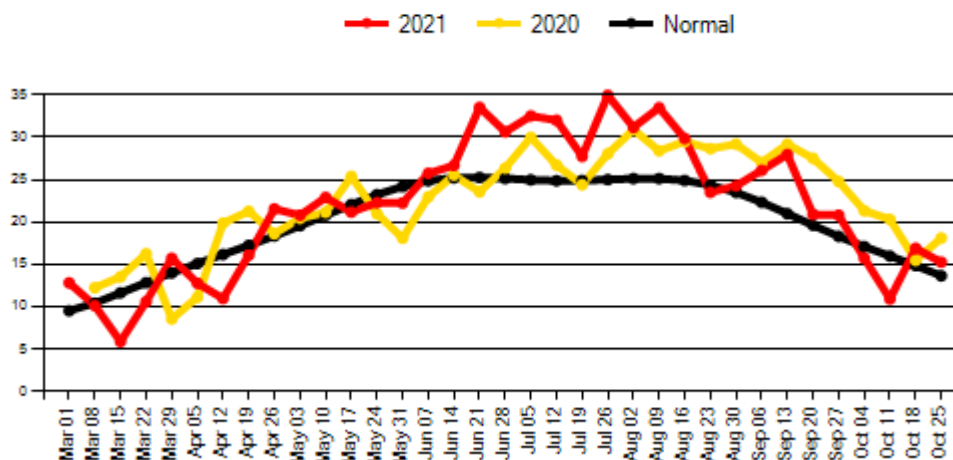
Kao i kod pšenice i kod kukuruza promene u ceni na mesečnom nivou u odnosu na dinarske posledica su kursnih promena. Cena kukuruza u eurima porasla je za+ 10,39%,a u US\$ 9,47% (cena u dinarima 10.39%).

Cene soje u US\$ i EUR/t na domaćem tržištu

 SRB	Na dan	Cena	Nedelju dana ranije	Mesec dana ranije	Godinu dana ranije	PROMENA na nedeljnom nivou	PROMENA na godišnjem nivou
€/t	22.10.2021.	680,36	680,47	637,89	391,21	-0,02	+73,91
\$/t	22.10.2021.	791,12	790,04	752,97	463,51	+0,84	+70,68

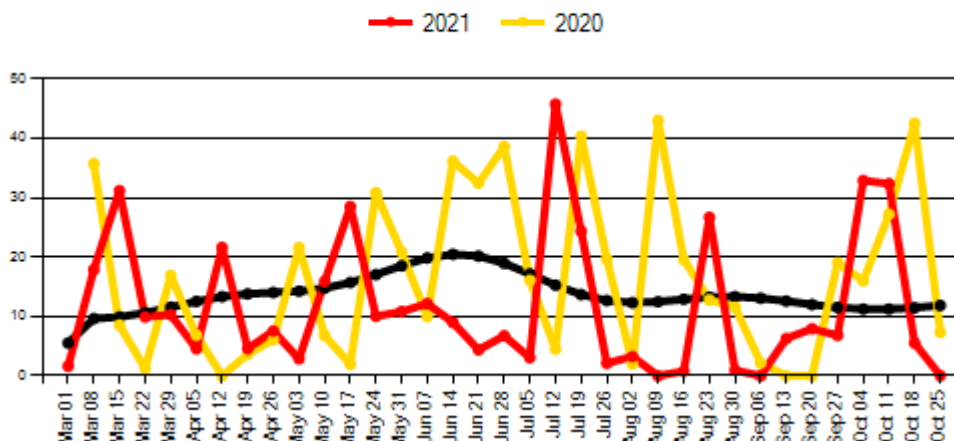
Promene cene na mesečnom nivou + 6,65%, kada je cena preračunata u eure i +5,06 za cenu iskazanu u US\$.

VII STANJE USEVA

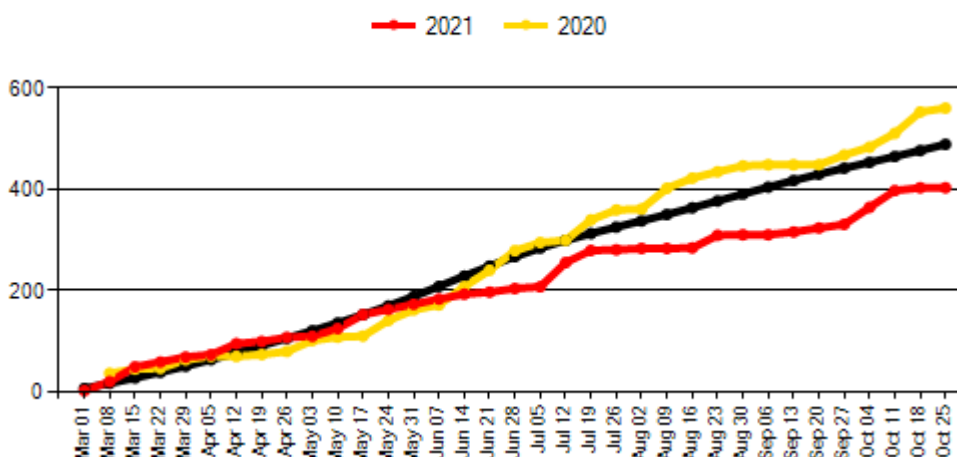
POVRŠINSKA VLAGA ZEMLJIŠTA (mm) u SRBIJI (do 31. oktobra)**VLAGA u ZEMLJIŠTU (mm) u SRBIJI (do 31. oktobra)****MAKSIMALNA TEMPERATURA VAZDUHA (stepeni Celzijusa) u SRBIJI (do 31. oktobra)**

izvor : Svetska Meteorološka Organizacija

PADAVINE (mm) u SRBIJI (do 31. oktobra)

KUMULATIVNE PADAVINE (mm) u SRBIJI (do 31. oktobra)

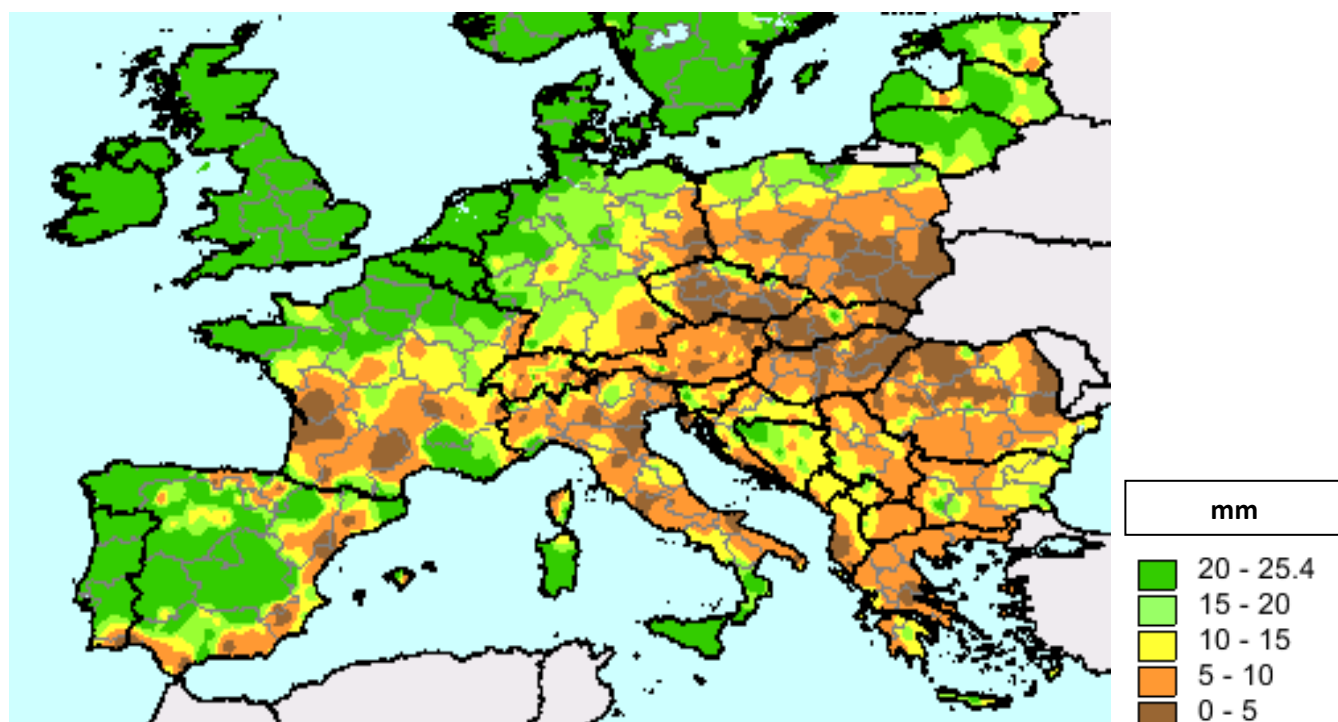
izvor : Svetska Meteorološka Organizacija

Posmatrajući grafikone Svetske meteorološke organizacije za područje Srbije i period od 14. juna sve do 31. oktobra ove godine evidentno je da je **nivo vlage u zemljištu** bio znatno ispod prošlogodišnjeg da bi u periodu od 19. do 26. jula skoro dostigao prošlogodišnje vrednosti, a onda ubrzo opao u odnosu na prošlu godinu sve do 4. oktobra kada se vratio na prošlogodišnje vrednosti - što je kratko potrajalo, svega 7 dana, da bi od 11. oktobra sve do kraja meseca bio i dalje značajno niži u odnosu na prošlogodišnji nivo.

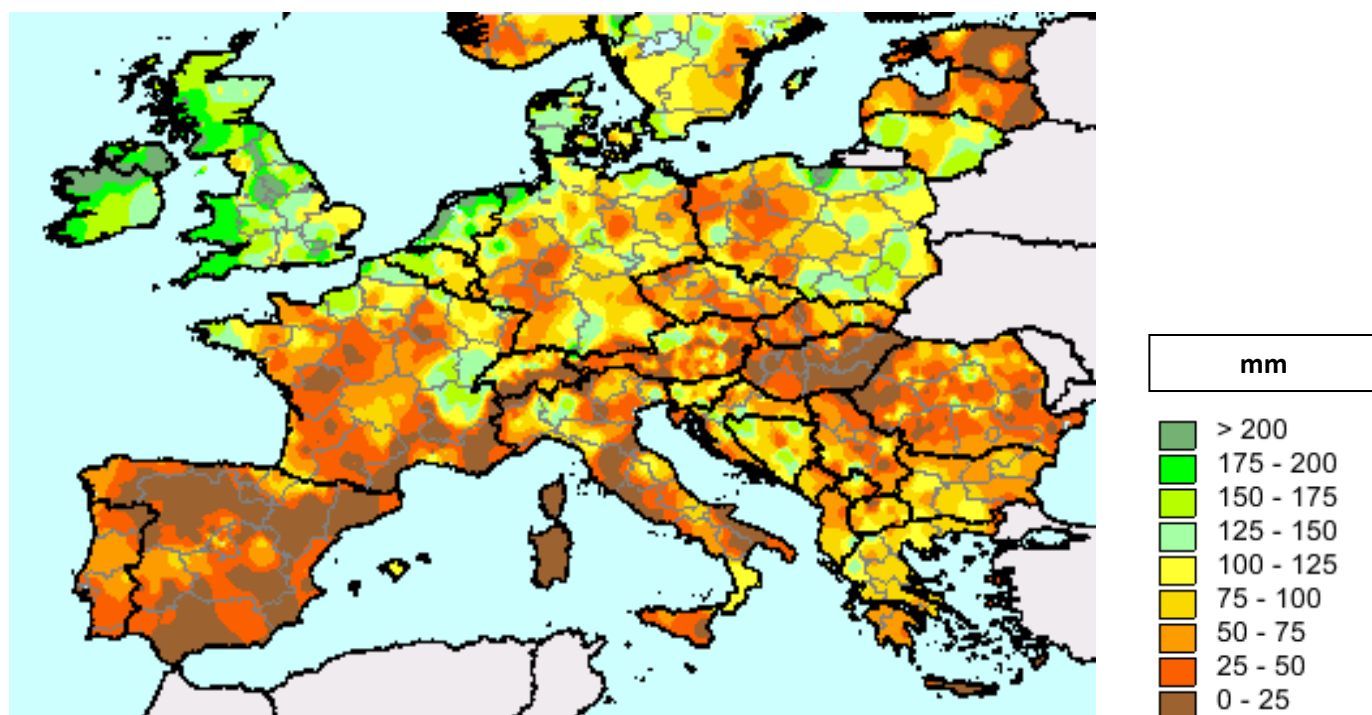
Od samog početka oktobra ove godine **maksimalna temperatura vazduha** bila je ne samo ispod prošlogodišnjeg nivoa, već i ispod višegodišnje normale sve do 20. oktobra kada je prešla normalu i dostigla prošlogodišnji nivo nakratko. Od 20. oktobra maks. temperatura vazduha ostala je nešto iznad višegodišnje normale, ali ispod prošlogodišnjih temperatura krajem oktobra.

Počev od 14. juna **kumulativne (ukupne) padavine** u Srbiji pa sve do kraja oktobra meseca značajno su ispod prošlogodišnjih količina kiše i daleko ispod višegodišnje normale.

EVROPA - POVRŠINSKA VLAGA zemljišta na dan 31. oktobra 2021.

EVROPA - VLAGA U ZEMLJIŠTU na dan 31. oktobra 2021.

izvor : Svetska Meteorološka Oraanizacija

PŠENICA – U **Argentini** u novembru započela žetva pod povoljnim vremenskim uslovima, sa izuzetkom severa zemlje gde već duže vreme vlada suša. U **Australiji** su vremenski uslovi i dalje povoljni i žetva polako počinje na severu zemlje. U **EU** je i dalje u toku jesenja setva, koja najviše kasni u zemljama centralnog dela EU gde je kiša prekomerno padala. U **Ukrajini** su uslovi različiti, sa najvećim deficitom vlage u zemljištu u južnim i istočnim delovima zemlje. U **Rusiji** je setva ozimih useva u toku, pod ne baš tako sjajnim uslovima u predelima gde vlada suša usled čega će ukupno zasejane površine definitivno biti manje nego što je planirano. U **SAD** je veći deo useva pšenice u fazi nicanja, a u lošijem stanju su usevi pšenice u severnim i severozapadnim delovima SAD zbog suše.

KUKURUZ - Žetva kukuruza u SAD nastavlja se pod povoljnim vremenskim uslovima. U **Argentini** su uslovi povoljni za setvu ranijeg, uobičajeno većeg, roda kukuruza. U **Kanadi** se očekuju prinosi kukuruza na nivou zemlje iznad nacionalnog proseka. U **EU** žetva kasni zbog prekomernih padavina u centralnim državama, ali je na samom kraju. U **Ukrajini** i dalje traje žetva kukuruza, a vremenski uslovi su odgovarajući. U **Rusiji** je žetva na samom kraju. U **Brazilu** počinje setva prolećnog, manjeg roda kukuruza, a u **Argentini** napreduje setva većeg roda kukuruza koji se ranije seje.

SOJA - U **SAD** se žetva soje privodi kraju. Uslovi su povoljni sa izuzetkom Minesote i Dakota gde je suša umanjila prinose, ali su zasejane površine veće nego godinu dana ranije što će ujedno nadomestiti niže prosečne prinose. U **Kanadi** traje žetva soje, a prinosi se razlikuju od regiona do regiona. U **Ukrajini** se žetva završava pod povoljnim vremenskim uslovima i očekuju se prinosi iznad proseka. U **Brazilu** žetva na samom početku, prinosi dobri.

VIII PROGNOZE USDA i IGC

SVETSKA PROIZVODNJA, POTROŠNJA i ZALIHE PŠENICE, KUKURUZA i SOJE
(u milionima tona) – novembar 2021.

 PŠENICA	POČETNE ZALIHE	PROIZVODNJA	POTROŠNJA	IZVOZ	ZAVRŠNE ZALIHE
2019/2020	280.69	762.21	747.40	194.33	295.50
2020/2021	295.50	774.66	782.21	202.25	287.95
2021/22 oktobar	288.36	775.87	787.05	199.63	277.18
2021/22 novembar	287.95	775.28	787.42	203.16	275.80
 KUKURUZ	POČETNE ZALIHE	PROIZVODNJA	POTROŠNJA	IZVOZ	ZAVRŠNE ZALIHE
2019/2020	322.37	1,119.68	1,135.57	172.33	306.48
2020/2021	306.48	1,119.02	1,133.63	176.56	291.87
2021/22 oktobar	289.99	1,198.22	1,186.46	201.91	301.74
2021/22 novembar	291.87	1,204.62	1,192.07	203.47	304.42
 SOJA	POČETNE ZALIHE	PROIZVODNJA	POTROŠNJA	IZVOZ	ZAVRŠNE ZALIHE
2019/2020	114.10	339.89	358.40	165.06	95.49
2020/2021	95.49	366.23	363.05	164.80	100.11
2021/22 oktobar	99.16	385.14	377.27	173.08	104.57
2021/22 novembar	100.11	384.01	378.03	172.09	103.78

Izvor: USDA

- za 2020/2021 – procena
- za 2021/2022 – prognoza

U svom aktuelnom novembarskom *Izveštaju o svetskoj poljoprivrednoj ponudi i potražnji* američko Ministarstvo poljoprivrede je na mesečnom nivou smanjilo svoje prognoze početnih i završnih zaliha **pšenice** u svetu za ekonomsku 2021/22, a povećane su prognoze potrošnje (za Rusiju i Tursku) i izvoza/uvoza (za EU, Rusija i Ukrajina). Mesečno smanjenje uključuje smanjenja prognoza proizvodnje u EU (manja u Francuskoj i Nemačkoj, a veća u Rumuniji), Velikoj Britaniji i Uzbekistanu i povećanje za Rusiju zbog većih prinosa od očekivanih.

Kada posmatramo promene procena i prognoza za 2021/22 na godišnjem nivou - u odnosu na prethodnu godinu početne zalihe pšenice manje su za 7.5 mil. tona, prognoza proizvodnje pšenice u svetu za 2021/22 veća je za 0.6 mil. tona, prognoza potrošnje pšenice veća je za 5.2 mil. tona, prognoza izvoza veća je za 0.9 mil. tona, a prognoza završnih zaliha za 12 mil. tona manja.

Na mesečnom nivou prognoza početnih zaliha **kukuruz** u svetu za ekonomsku 2021/22 je povećana za 1.9 mil. tona (Brazil, Kina), prognoza proizvodnje kukuruza u svetu je povećana za 6.4 mil. tona (za Argentinu, EU-Poljsku, Rumuniju i Francusku, i nekoliko afričkih zemalja), prognoza potrošnje povećana je za 5.6 mil. tona, prognoza izvoza povećana je za 1.6 mil. tona

(Argentinu i EU), a prognoza završnih zaliha kukuruza za ekonomsku 2021/22 povećana je za 2.7 mil. t (Kina, Brazil, Angola, Burkina Faso).

Kada posmatramo promene procena i prognoza za 2021/22 na godišnjem nivou - u odnosu na prethodnu godinu početne zalihe kukuruza manje su za 14.6 mil. tona, prognoza proizvodnje kukuruza u svetu veća je za čak 85.6 mil. t, prognoza izvoza veća je za 26.9 mil. t, a prognoza završnih zaliha na godišnjem nivou veća je za 12.6 mil. tona.

Na mesečnom nivou prognoza proizvodnje *soje* smanjena je za 1.1 mil. tona zbog manje proizvodnje u SAD i Argentini, smanjena je i prognoza izvoza soje za ekonomsku 2021/22 za 1 mil. tona, kao i zalihe na kraju 2021/22 u svetu za 0.8 mil. tona. Kada posmatramo promene procena i prognoza za 2021/22 na godišnjem nivou - u odnosu na prethodnu godinu početne zalihe soje veće su za 4.62 mil. tona, prognoza proizvodnje soje u svetu veća je za 17.8 mil. t, prognoza izvoza veća je za 7.3 mil. t, a prognoza završnih zaliha na godišnjem nivou veća je za 3.7 mil. tona.

Internacionalni Žitarski Savet
AKTUELNE SVETSKE PROGNOZE I PROCENE
u milionima tona / oktobar 2021.

	 KUKURUZ				 PŠENICA				 SOJA			
	2019/ 20	2020/ 21	2021/ 22		2019/ 20	2020/ 21	2021/ 22		2019/ 20	2020/ 21	2021/ 22	
			sept.	oktobar			sept.	oktobar			sept.	oktobar
PROIZVODNJA	1126	1127	1209	1210	761	773	781	781	340	362	380	380
TRGOVINA	175	189	179	178	185	190	191	194	170	166	171	170
POTROŠNJA	1154	1156	1201	1201	745	770	783	783	351	362	376	376
PRENEŠENE ZALIHE	298	269	282	285	276	279	277	276	52	53	57	60
PROMENA na godišnjem nivou	-29	-29	8	9	16	3	-2	-3	-11	1	3	3

- 2020/21 procena
- 2021/22 prognoza

Izvor:IGC

Prema oktobarskim procenama *Internacionalnog Žitarskog Saveta* u svetu se očekuje rekordna proizvodnja kukuruza, na godišnjem nivou veća za 82 miliona tona i za 8 miliona tona veća proizvodnja pšenice. Na mesečnom nivou prognoza proizvodnje soje u svetu je nepromenjena, a na godišnjem nivou za 18 miliona tona veća.